

სასამართლო პრაქტიკა

► 1 – 5/2021

ამორალურობის დამატებითი ელემენტის საჭიროება გარიგების იძულებით დადებულად მიჩნევისთვის

1. იძულებით დადებული ყველა გარიგება ატარებს ამორალურობის ელემენტს. თუმცა, იძულებით დადებული გარიგების ამორალურ გარიგებად მიჩნევისათვის აუცილებელია ამორალურობა უკავშირდებოდეს არა მხოლოდ იძულებას, არამედ რაიმე დამატებით გარემოებას.

2. როდესაც სახელმწიფო უსასყიდლოდ იძენს ქონებას და გარიგება მოგვიანებით სადავო გახდება, მტკიცების ტვირთი არის სახელმწიფოზე: მან უნდა დაადასტუროს, რომ გარიგება დაიდო ნების თავისუფალი გამოვლენის პირობებში და იგი არ ეწინააღმდეგება სკ-ის 54-ე მუხლის მოთხოვნებს.

3. სკ-ის 54-ე და 976-ე მუხლების საფუძველზე გარიგების ბათილად ცნობისას ხანდაზმულობის ვადა არის 10 წელი.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სკ-ის 54-ე და 976-ე მუხლები

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 24 ივნისის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-10-2020

I. ფაქტობრივი გარემოებები

კომპანიამ სარჩელი აღძრა ქუთაისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოსა და ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მერიის წინააღმდეგ და მოითხოვა 16/11/2007 წელს დადებული უძრავი ქონების ჩუქების ხელშეკრულების ბათილად ცნობა და სადავო ორ უძრავ ქონებაზე კომპანიის

მესაკუთრედ აღიარება. კომპანია სადავო ფართებს სარგებლობაში ფლობდა ჯერ კიდევ 1996 წლიდან. 08/01/2001 და 12/02/2007 წლების ქუთაისის მუდმივმოქმედი კერძო არბიტრაჟის გადაწყვეტილებებით კი კომპანია ცნობილ იქნა სადავო ფართების მესაკუთრედ. თუმცა 16/11/2007 წელს კომპანიის დირექტორსა და ქუთაისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს თავმჯდომარეს შორის გაფორმდა ჩუქების ხელშეკრულება, რომლითაც კომპანიამ სადავო ორი უძრავი ქონება უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადასცა ქუთაისის მუნიციპალიტეტს. ჩუქების ხელშეკრულების დადებას წინ უძღოდა ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მხრიდან სასამართლოში სარჩელის აღძვრა ქუთაისის მუდმივმოქმედი არბიტრაჟის ხსენებული გადაწყვეტილებების ბათილად ცნობისა და ქონებაზე საკუთრების უფლების ქუთაისის მუნიციპალიტეტისათვის გადაცემის მოთხოვნით. ამასთან, სისხლის სამართლის გამოძიების ფარგლებში დადგინდა, რომ დასახელებულ საარბიტრაჟო საქმეებში არბიტრმა ჩაიძინა სისხლის სამართლის დანაშაული და თაღლითური სქემის გამოყენებით დააკარგვინა საკუთრება სადავო უძრავ ქონებაზე. არბიტრაჟის გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის საფუძველით დაწყებული სამართალწარმოება კი შეწყდა, რამდენადაც კომპანიამ ქონება ნებაყოფლობით გადაუფორმა ქუთაისის მუნიციპალიტეტს და ამ უკანასკნელმა გამოიხმო სასამართლოში წარდგენილი სარჩელი. კომპანია წინამდებარე საქმეში მიუთითებდა, რომ ქონება განიკარგა პროკურატურის წარმომდგენელთა მხრიდან განხორციელებული იძულებისა და მუქარის საფუძველზე. შესაბამისად, მოსარჩელე ითხოვდა ჩუქების ხელშეკრულების ბათილად ცნობასა და სადავო ქონებაზე კომპანიის მესაკუთრედ აღიარებას.

მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს და მიუთითეს, რომ საწარმომ სადავო ქონება საკუთარი

ნებით გადაუფორმა მუნიციპალიტეტს. ამასთან, ადგილი არ ჰქონია მოსარჩელეთა მიმართ იძულებას ან მუქარას. კომპანიამ სადავო ქონებები საკუთრებაში მიიღო არბიტრის დანაშაულებრივი მოქმედებების შედეგად, რაც დადასტურდა სისხლის სამართლის საქმეზე კანონიერ ძალაში შესული განაჩენით. ამასთან მოპასუხეებმა მიუთითეს მოთხოვნის ხანდაზმულობაზეც.

ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა. თუმცა სარჩელი სადავო ქონებების დაბრუნების ნაწილში დააკმაყოფილა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ. სააპელაციო სასამართლომ საქმეში მოწმედ დაკითხული პირების ჩვენებების საფუძველზე დადგენილად მიიჩნია მოსარჩელის მიმართ იძულებისა და მუქარის ფაქტის განხორციელება. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ ჩუქების ხელშეკრულება ყოველთვის ეფუძნება გამჩუქებლის განსაკუთრებულ პატივისცემას დასაჩუქრებულის მიმართ. წინამდებარე საქმეში კი ამგვარს ადგილი არ ჰქონია, პირიქით, ჩუქება პროკურატურის მუშაკების მხრიდან მომდინარე მუქარის საფუძველზე დაიდო. სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ დადებული გარიგება იყო ამორალური სკ-ის 54-ე მუხლის შესაბამისად, ამიტომ მასზე უნდა გავრცელებულიყო არა იძულებით დადებული გარიგების შეცდომისათვის დადგენილი ერთწლიანი შეცდომის ვადა, არამედ ხანდაზმულობის ათწლიანი ვადა. შესაბამისად, სასამართლომ გარიგება ბათილად ცნო.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ დააკმაყოფილა ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მერიისა და საკრებულოს საკასაციო საჩივრები, გააუქმა სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება და მოსარჩელის მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარი განაცხადა. საკასაციო სასამართლომ განმარტა, რომ გარიგების იძულებით დადების შემთხვევაში მისი საცილობის შესაძლებლობას ადგენს სკ-ის 85-ე მუხლი. ამასთან, იძულებით დადებული გარიგება თავის

თავში ყოველთვის მოიცავს ამორალურობის ელემენტს. თუმცა, თუკი მართლსაწინააღმდეგო იძულებას დამატებით ახასიათებს გარკვეული ელემენტები, დასაშვებია გარიგების ამორალურად კვალიფიცირება სკ-ის 54-ე მუხლის შესაბამისად. კერძოდ, თუკი ამორალურობის მომენტი გამოიხატება, მხოლოდ პირის იძულებაში, მაშინ სახეზეა სკ-ის 85-ე მუხლით გათვალისწინებული იძულებით დადებული გარიგება. სკ-ის 85-ე მუხლის პარალელურად სკ-ის 54-ე მუხლის მე-3 ვარიანტის გამოყენებისთვის აუცილებელია, ნების მართლსაწინააღმდეგო დათრგუნვიდან გამომდინარე, უზნეობას დაემატოს ამორალურობის დამოუკიდებელი ელემენტი. ამასთან, როდესაც გარიგების მონაწილე მხარე არის სახელმწიფო, რომელიც უსასყიდლოდ იძენს გარკვეულ ქონებას, სასამართლო სპეციალურად ამონიშნავს რამდენად შეესაბამება აღნიშნული სკ-ის 54-ე მუხლით გათვალისწინებულ გარიგების მორალურობის კრიტერიუმს. საკასაციო სასამართლოს განმარტებით სკ-ის 54-ე მუხლის მიზანია გარიგება არსებითად არ არღვევდეს ერთი მხარის ინტერესებს და მას არათანაბარ მდგომარეობაში არ აყენებდეს. ევროსასამართლოს მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებზე დაყრდნობით [GALSTYAN v. ARMENIA, (Application no. 9043/05) 15.11.2007; GUSINSKIY v. RUSSIA (Application no. 70276/01) 19.05.2004; NATSVLISHVILI AND TOGONIDZE v. GEORGIA (Application no. 9043/05) 29.04.2014)] საკასაციო სასამართლომ განმარტა, რომ სისხლისსამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემის ეტაპზე სამოქალაქო სამართლებრივი გარიგების დადება, რომელიც დანაშაულით მიყენებული მატერიალური ზიანის ანაზღაურებას არ ემსახურება, მაღალი ალბათობით, ნების თავისუფალი გამოვლენის შედეგს არ წარმოადგენს, რადგან სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან განთავისუფლება გარიგების გაფორმების მაპროვოცირებელი გარემოებაა, რაც ნების გამოვლენის თავისუფლებას იმთავითვე გამორიცხავს. სასამართლოს განმარტებით სახელმწიფო წარმოადგენს ძლიერ მხარეს, ამიტომ ამ ტიპის დავებში მტკიცების ტვირთი განსხვავებულად ნაწილდება: სახელმწიფოს მონაწილეობით დადე-

ბული კერძოსამართლებრივი გარიგებების შეცვლის (შედავების) შემთხვევაში, სწორედ სახელმწიფომ უნდა ამტკიცოს კერძო პირთან დადებული გარიგების ნამდვილობა, მისი კანონთან და ზნეობის ნორმებთან შესაბამისობა. აღნიშნული დასკვნა ეფუძნება, სახელმწიფოს, როგორც გარიგების ძლიერი მხარის, ვალდებულებას, განსაკუთრებული პასუხისმგებლობით დაიცვას თითოეული პირის ქონებრივი უფლებები.

თუმცა, აღნიშნული სტანდარტის გათვალისწინებით საკასაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ წინამდებარე საქმეში არ დგინდებოდა სახელმწიფოს მხრიდან უკანონო იძულების განხორციელების ფაქტი. არბიტრის სისხლის სამართლებრივ პასუხისმგებაში მიცემა, თუნდაც ეს უშუალოდ მოსარჩელის წინააღმდეგ ყოფილიყო მიმართული, არ შეიძლება განიხილებოდეს იძულების დამადასტურებელ მტკიცებულებად, ვინაიდან იგი არის კანონით გათვალისწინებული ლეგიტიმური მოქმედება. ამასთან, ქონებების კომპანიის საკუთრებაში გადაცემის უფლება კერძო არბიტრაჟს კანონის შესაბამისად არ გააჩნდა და ამის თაობაზე აუცილებელი იყო სახელმწიფოს პრივატიზაციის აქტის მიღება, რაც არ მომხდარა. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ქონებების სახელმწიფოსთვის დაბრუნებით მას ზიანი მიაღება.

საკასაციო სასამართლომ ხანდაზმულობის ვადებთან დაკავშირებით განმარტა, რომ ამ ტიპის საქმეებში მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველი არის სკ-ის 54-ე და 976-ე მუხლები, რომლებზეც ვრცელდება 10-წლიანი ხანდაზმულობის ვადები.

გოჩა ოყრეშიძე

► 2 – 5/2021

დაუსრულებელი გადაწყვეტილება საალიმენტო დავაში

1. შესაგებლის წარმოუდგენლობისას სასამართლო ვალდებულია საკუთარი ინიცია-

ტივით მიიღოს დაუსრულებელი გადაწყვეტილება. შესაგებლის წარმოუდგენლობისას სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილებისათვის კი აუცილებელია სარჩელში მითითებული ფაქტები სამართლებრივად ამართლებდეს მოთხოვნას.

2. არსებობს პრეზუმფცია, რომ სასამართლოს კანცელარიის მიერ დალუქულ კონვერტში მოთავსებული სარჩელი და თანდართული მასალები მოპასუხეს სრულად ჩაბარდა, თუკი იგი არ დაადასტურებს მათ არასრულ მიღებას.

3. ალიმენტის დაკისრებისათვის არ არის საკმარისი ზოგადი მითითება მოპასუხის შემოსავლებზე, აუცილებელია მოსარჩელემ კონკრეტული მტკიცებულებებით დაადასტუროს მოპასუხის შემოსავლების ოდენობა. ამგვარი მითითების არარსებობისას მიიჩნევა, რომ სარჩელში მითითებული ფაქტები არ ამართლებს სასარჩელო მოთხოვნას.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სსკ-ის 232¹ მუხლი, სკ-ის 1214-ე მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 29 ივნისის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-103-2020

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა მეუღლის წინააღმდეგ განქორწინების და მისთვის ალიმენტის დაკისრების მოთხოვნით. მოსარჩელის განმარტებით, მოპასუხესთან რეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდა 2016 წლიდან, თანაცხოვრების პერიოდში კი შეეძინათ ერთი შვილი. მხარეები ერთად დიდი ხანია აღარ ცხოვრობენ და მათ შორის ურთიერთობა იმდენად დაძაბულია, რომ შეუძლებელია მისი გამოსწორება. მოსარჩელის მითითებით მოპასუხე შვილის რჩენასა და აღზრდაში მონაწილეობას არ იღებს, ამიტომაც მოითხოვს არასრულწლოვანი შვილის სასარგებლოდ სარჩელის აღძვრიდან

მის სრულწლოვანებამდე თვეში 400 ლარის მოპასუხისათვის დაკისრება.

მოპასუხემ სარჩელზე შესაგებელი არ წარადგინა, რის გამოც ქუთაისის საქალაქო სასამართლომ მიიღო დაუსწრებელი გადაწყვეტილება მოთხოვნის სრულად დაკმაყოფილების თაობაზე. საქალაქო სასამართლომ, ასევე, უარი განაცხადა საჩივრის საფუძველზე დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმებაზე.

თუმცა დაუსწრებელ გადაწყვეტილებაზე წარდგენილი საჩივარი დააკმაყოფილა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ. სააპელაციო სასამართლომ ყურადღება რამდენიმე გარემოებაზე გაამახვილა. პირველ რიგში, მოპასუხისათვის გადაცემული სარჩელი არ იყო მოსარჩელის მიერ ხელმოწერილი. ამასთან, მოსარჩელეს სარჩელში არ მიუთითებია მოპასუხის რეალური მატერიალური შემოსავლის შესახებ და ზოგადი მითითებით შემოიფარგლა, რომ მამა დასაქმებულია, რასაც მოწმეთა ჩვენებებით დაადასტურებდა. სკ-ის 1214-ე მუხლის საფუძველზე ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრისას სასამართლოს უპირველესად შესაფასებელი გარემოებებია: შვილების აუცილებელი მოთხოვნები და მშობლის რეალური მატერიალური მდგომარეობა. თუ მოსარჩელე სარჩელში მიუთითებდა როგორც ერთ, ისე მეორე გარემოებაზე, სარჩელი სამართლებრივად დასაბუთებულად ჩაითვლებოდა, თუმცა, კონკრეტულ შემთხვევაში, მოსარჩელემ არც შვილის აუცილებელ მოთხოვნებზე მიუთითა (ის შემოიფარგლება მხოლოდ საარსებო მინიმუმზე მითითებით) და არც მოპასუხის რეალურ მატერიალურ შემოსავლებზე, რაც აუცილებელი იყო ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრისას. სააპელაციო სასამართლომ სსკ-ის 232¹ მუხლზე მითითებით განმარტა, რომ დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანა შესაძლებელია, როდესაც სახეზეა ერთდროულად სამი წინაპირობა: 1) მოპასუხეს ჩაბარდა სარჩელი თანდართული მასალებით სსკ-ის 70-78-ე მუხლებით დადგენილი წესით; 2) არ არსებობს სკ-ის 215 III მუხლით გათვალისწინებული შესაგებლის წარუდგენლობის საპატიო გარემოებები; და 3) სარჩელში მითითებული გარემოებები იურიდიულად ამართლებს სასარჩელო მოთხოვნას. სასამართლოს შეფასე-

ბით, წარმოდგენილ სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები მოცემული შედეგის (ანუ 400 ლარის დაკისრების) სამართლებრივ შესაძლებლობას არ იძლეოდა. ასეთ შემთხვევაში, სასამართლოს უნდა დაენიშნა სხდომა, რის შესახებაც მხარეთათვის ეცნობებინა სსკ-ის 70—78-ე მუხლებით დადგენილი წესით, სხდომაზე მოესმინა მოპასუხის მხოლოდ სამართლებრივი მოსაზრებები სასარჩელო მოთხოვნასთან დაკავშირებით, რაც მოცემულ შემთხვევაში არ მომხდარა.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

საქართველოს უზენაესი სასამართლო ნაწილობრივ არ დაეთანხმა სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობას. კერძოდ, საკასაციო სასამართლოს შეფასებით, შესაგებლის წარმოდგენლობის შემთხვევაში დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანა არ არის დამოკიდებული სასამართლოს დისკრეციაზე, არამედ მას იმპერატიულად ადგენს სსკ-ის 232¹ მუხლი. ამას სასამართლო საკუთარი ინიციატივით აკეთებს და მას არ ესაჭიროება მხარის შუამდგომლობა. მოთხოვნის დაკმაყოფილებისათვის კი, დამატებით, აუცილებელია მითითებული ფაქტები სამართლებრივად ამართლებდეს სასარჩელო მოთხოვნას.

მოცემულ შემთხვევაში, მონინალმდევე მხარე დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმებას ითხოვდა იმ საფუძველით, რომ ხელმოუწერილი სარჩელი ჩაბარდა და სხვა რაიმე მტკიცებულება, რაც სარჩელში იყო მითითებული, ასევე სარჩელს არ ერთვოდა გზავნილი შესაგებლის წარდგენის შესახებ. ამასთან დაკავშირებით საკასაციო სასამართლომ განმარტა, რომ მოსარჩელისათვის სასამართლოს კანცელარიის შესაბამისი მოხელის მიერ სარჩელისა და თანდართული დოკუმენტების, მათ შორის, შესაგებლის წარმოდგენისათვის ვადის განმსაზღვრელი გზავნილის გადაცემა ხდება დალუქული კონვერტით, სწორედ ამიტომ არსებობს პრეზუმფცია იმისა, რომ სასამართლოს კანცელარიის შესაბამისი მოხელის მიერ მოსარჩელის წარმოდგენისათვის მოპასუხისათვის ჩასაბარებლად გადაცემულ გზავნილს თან

ერთვის როგორც სარჩელი და თანდართული მასალები, ასევე - შესაგებლის წარმოდგენისათვის ვადის განმსაზღვრელი გზავნილი. აღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მოწინააღმდეგე მხარის ზეპირსიტყვიერი მითითება, რომ სარჩელის არ ერთვოდა მასში მითითებული მტკიცებულებები და შესაგებლის წარმოდგენისათვის ვადის განმსაზღვრელი გზავნილი, ვერ გააბათილებს დასახელებულ პრეზუმფციას.

საკასაციო პალატამ განმარტა, რომ მოპასუხისათვის ხელმოწერელი სარჩელის ჩაბარება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველს არ ქმნის, ვინაიდან მოსალოდნელი უარყოფითი რისკის თავიდან ასაცილებლად, მოპასუხის პასიური დამოკიდებულება - მიემართა სასამართლოსათვის და გაერკვია მოცემულ საქმეზე შესაგებლის წარმოდგენისათვის განსაზღვრული ვადა, გონივრულობისა და წინდახედულობის სტანდარტს ეწინააღმდეგება, შესაბამისად, მოპასუხე მეტი წინდახედულების გამოჩენის შემთხვევაში თავიდან აიცილებდა მის წინააღმდეგო სამართლებრივ შედეგს - დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას, რაც მას არ გაუკეთებია, მით უფრო, როდესაც მას სარჩელი და თანდართული მასალები ჩაბარდა.

საკასაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სარჩელში მითითებული ფაქტები არ ამართლებდა ალიმენტის დაკისრების მოთხოვნას. სასამართლოს განმარტებით, ალიმენტი არ უნდა ატარებდეს ფორმალურ ხასიათს. მისი დაკისრებისას სასამართლომ უნდა გაითვალისწინოს როგორც ბავშვის საჭიროებები, ისე მშობლის ფინანსური მდგომარეობა. სარჩელში მხოლოდ ზოგადი მითითება მშობლის შემოსავლის თაობაზე კი არ ქმნის ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრის და მისი მოპასუხისათვის დაკისრების წინაპირობებს.

გორჩა ოყრეშიძე

► 3 – 5/2021

სარჩელის უზრუნველყოფით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურება

1. სარჩელის უზრუნველყოფით გამოწვეული ფაქტობრივი ზიანი და მიუღებელი შემოსავალი ექვემდებარება ანაზღაურებას. ზიანში არ მოიაზრება უფლების დროებითი შეზღუდვა, რაც სარჩელის უზრუნველყოფის მიზანია.

2. სარჩელის უზრუნველყოფით გამოწვეული ზიანი ანაზღაურდება იმ პროპორციით, რომლითაც არ დაკმაყოფილდა სასარჩელო მოთხოვნა.

3. ფულადი ვალდებულების დარღვევისას ივარაუდება, რომ კრედიტორს მიაღდა ზიანი და იგი განსაკუთრებულ მტკიცებას არ საჭიროებს.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სსკ-ის 199 III მუხლი, სკ-ის 411-ე მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2021 წლის 11 თებერვლის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-115-2020

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მხარეთა შორის დაიდო სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება. მოსარჩელემ მოპასუხეს ასესხა 114,260 აშშ დოლარი, რის უზრუნველსაყოფადაც იპოთეკით დაიტვირთა მოპასუხის საკუთრებაში არსებული საცხოვრებელი ბინა. ვალდებულების შეუსრულებლობის გამო მოსარჩელემ განცხადებით მიმართა ნოტარიუსს და მიიღო სააღსრულებო ფურცელი, რომელიც ითვალისწინებდა როგორც ძირი თანხის, ისე პროცენტისა და პირგასამტეხლოს მოპასუხისათვის დაკისრებას, ხოლო იპოთეკის საგანი მიექცა აღსასრულებლად. მოპასუხემ ნოტარიუსის სააღსრულებო ფურცელი სასამართლოში გაასაჩივრა და საბოლოო გადაწყვეტილებით სააღსრულებო ფურცელში მითითებული თანხის ოდენობა შემცირდა.

აღნიშნული დავის დასრულების შემდგომ მოსარჩელემ ახალი სარჩელი აღძრა მოპასუხის (მსესხებელი) წინააღმდეგ და მოითხოვა მისთვის მიყენებული ზიანის 20,000 აშშ დოლარის დაკისრება. კერძოდ, მოსარჩელის განმარტებით, სასამართლოს განჩინებით სააღსრულებო ფურცლის მოქმედება თითქმის ორი წლის განმავლობაში იყო შეჩერებული, რის გამოც მოსარჩელემ ვერ შეძლო ძირი თანხის დროულად მიღება, რითიც მას მიაღდა ფინანსური ზიანი.

თბილისის საქალაქო სასამართლომ მოთხოვნა დააკმაყოფილა და მოპასუხეს დააკისრა 20,000 აშშ დოლარის ანაზღაურება. გადაწყვეტილება ძალაში დატოვა თბილისის სააპელაციო სასამართლომაც. სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიება იყო გაუმართლებელი, რაც სსკ-ის 199-ე მუხლის საფუძველზე ითვალისწინებდა მოპასუხისათვის ზიანის ანაზღაურების დაკისრების შესაძლებლობას. სასამართლომ განმარტა, რომ სარჩელის უზრუნველყოფით მიყენებული ზიანის ანაზღაურების თაობაზე მოპასუხემ უნდა მიმართოს სასამართლოს სარჩელით. მასვე ეკისრება დამდგარი ზიანისა და მისი ოდენობის დამტკიცების ტვირთი. ზიანში უფლების დროებით შეზღუდვა არ იგულისხმება, ვინაიდან უზრუნველყოფის ღონისძიების დანიშნულებაა სწორედ უფლების დროებით შეზღუდვა (გასხვისებისა და ქმედების განხორციელების აკრძალვა, ნივთობრივი უფლებით დატვირთვის აკრძალვა და ა.შ). სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებით ზიანის მიყენება გულისხმობს უფლების დაუშვებელ ხელყოფას, როგორიცაა, მაგალითად, ფაქტობრივი ზიანის დადგომა ან შემოსავლის დაკარგვა. ასეთ შემთხვევაში მოპასუხე უფლებამოსილია, მოითხოვოს მოსალოდნელი ზარალის უზრუნველყოფა, ანუ ე.წ. უზრუნველყოფის შებრუნება. წინამდებარე შემთხვევაში ზიანის ანაზღაურების საფუძველი იყო სკ-ის 411-ე მუხლი, რომელიც ითვალისწინებდა ზიანის ანაზღაურებას მიუღებელი შემოსავლისათვის. კრედიტორის ძირითადი საქმიანობა ფულადი სახსრების განკარგვით შემოსავლის მიღება იყო, მოვალისთვის წინასწარ განჭვრეტადი უნდა ყოფილიყო სესხად აღებული თანხის ვადაში დაუბრუნებლო-

ბისას მოპასუხისთვის ზიანის მიყენების ფაქტი.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ნაწილობრივ შეცვალა საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ. სასამართლოს უმთავრესი განსახილველი საკითხი იყო სსკ-ის 199 III მუხლის საფუძველზე ზიანის ანაზღაურების დაკისრების შესაძლებლობა. უზენაესი სასამართლოს განმარტებით, აღნიშნული მუხლით დადგენილი ზიანის ანაზღაურების საფუძველი უნდა ვეძიოთ სამოქალაქო მატერიალური კანონმდებლობის ნორმებში. საკითხისადმი ამგვარი მიდგომა იმითაა გამოწვეული, რომ საპროცესო კანონმდებლობა სასამართლოს მიერ სამოქალაქო საქმის განხილვის წესებს ადგენს და ამ მიზნის ფარგლებში მხარეთა შორის საპროცესო სამართლებრივ უფლება-მოვალეობებს განსაზღვრავს, ხოლო მათი მოთხოვნების სამართლებრივი საფუძველი მატერიალური კანონმდებლობიდან გამომდინარეობს. სსკ-ის 199 III მუხლი ზიანის არსს კი არ განსაზღვრავს, არამედ ადგენს, თუ რა შემთხვევებში სარგებლობს მოპასუხე უფლებით, სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებით მიყენებული ზიანის ანაზღაურება მოითხოვოს. ასეთ დროს, ზიანში მოიაზრება, მაგალითად, ფაქტობრივი ზიანის დადგომა ან შემოსავლის დაკარგვა. ზიანი არ გულისხმობს უფლების დროებით შეზღუდვას. მიუღებელი შემოსავალი ექვემდებარება ანაზღაურებას, თუკი კრედიტორი დაასაბუთებს, რომ იგი ამ ოდენობით ანაზღაურებას მიიღებდა ვალდებულების ჯეროვანი შესრულების პირობებში და ეს მოვალისათვის სავარაუდო უნდა ყოფილიყო. ამავდროულად, იმ პირობებში, როდესაც ხელშეკრულებით განსაზღვრულია საპროცენტო განაკვეთი, ხელშეკრულების საგანს წარმოადგენს გვაროვნული ნივთი - ფული, ხოლო კრედიტორის სამეწარმეო საქმიანობა სასყიდლიანი კრედიტის გაცემაა, სკ-ის 411-ე მუხლის წინაპირობების არსებობა დადასტურებულად მიიჩნევა, რამდენადაც ფული ყოველთვის შემოსავლის წყაროა. ფულადი ვალდებულების შეუსრულებლობა კრედიტორს ყოვე-

ლთვის აყენებს ზიანს და, სხვაგვარი ვალდებულების შეუსრულებლობით გამონეწული ზიანისგან განსხვავებით, განსაკუთრებული მტკიცება არ სჭირდება არც ზიანის მიყენების ფაქტისა და არც მისი ოდენობის დადგენას. შესაბამისად, არსებობს ზიანის ანაზღაურების საფუძველი.

უზენაესი სასამართლო არ დაეთანხმა სააპელაციო სასამართლოს მიერ ზიანის ოდენობის განსაზღვრას, ვინაიდან მოპასუხის თავდაპირველი მოთხოვნა სააღსრულებო ფურცელში ცვლილების შეტანის თაობაზე ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, ამიტომ ნაწილობრივ უნდა მოხდეს ზიანის ანაზღაურებაც (დაუკმაყოფილებელი ნაწილის პროპორციულად). სასამართლოს განმარტებით, სარჩელის ის ნაწილი, რომელიც მოსარჩელისათვის სასარგებლო შედეგით დასრულდა, მოპასუხისათვის ზიანის მომტანი ვერ იქნება, ვინაიდან აღნიშნულ ნაწილში მოსარჩელის მოთხოვნა მოპასუხის მიმართ სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით კანონიერადაა ცნობილი.

გოჩა ოყრეშიძე

► 4 – 5/2021

ექსპროპრიაციის ღირებულება

ექსპროპრიაციის დავებში სასამართლო უფლებამოსილია სამართლიანი და გონივრული ღირებულების დასადგენად საკუთარი ინიციატივით დანიშნოს ექსპერტიზა. სასამართლო გონივრული და სამართლიანი ღირებულების განსაზღვრისას, ასევე, მხედველობაში იღებს მხარეთა მიერ წარდგენილ საექსპერტო დასკვნებს.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

„აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის საკუთრების ჩამორთმევის წესის შესახებ“ კანონის მე-9 მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 31 ივლისის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-250-2019

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელის კუთვნილი მიწის ნაკვეთი მდებარეობდა ქუთაისში, სადაც გადის ქუთაისის შემოვლითი ავტომაგისტრალი. ავტომაგისტრალის პროექტის მიზნებისათვის მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის მიმდინარეობდა მოლაპარაკებები მიწის ნაკვეთის გამოსყიდვასთან დაკავშირებით, რაც უშედეგოდ დასრულდა. ამის გამო მოპასუხემ მიმართა საქალაქო სასამართლოს და მოითხოვა უძრავი ქონების იძულებითი ექსპროპრიაცია, რაც დაკმაყოფილდა. ექსპროპრიაციის სანაცვლოდ მოპასუხემ მოსარჩელის ანგარიშზე ჩარიცხა მიწის ნაკვეთის ღირებულება, რომლის ოდენობასაც მოსარჩელე არ დაეთანხმა და დამოუკიდებელი სარჩელით მიმართა სასამართლოს, რომლითაც მოითხოვა მოპასუხეს დაკისრებოდა მიწის ნაკვეთის გაზრდილი ღირებულების ანაზღაურება.

მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ სადავო ქონების საბაზრო ღირებულების დადგინდა დამოუკიდებელი შემფასებლის მიერ. მოპასუხის პოზიციით, აღნიშნული შემფასებლის მიერ დადგენილი ფასი იყო უფრო ზუსტი, ვიდრე მოსარჩელის მიერ საქმეში წარდგენილი სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ბიუროს მიერ მომზადებული დასკვნით დადგენილი ფასი.

პირველი ინსტანციის გადაწყვეტილებით მოთხოვნა არ დაკმაყოფილდა. თუმცა გადაწყვეტილება შეცვალა სააპელაციო სასამართლომ, რომელმაც დააკმაყოფილა სარჩელი და ექსპროპრიატორს დამატებითი თანხის - 31,920 ლარის - გადახდა დააკისრა.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა ექსპროპრიატორის მიერ წარდგენილი საკასაციო საჩივარი. საკასაციო სასამართლომ განმარტა, რომ საკუთრების ჩამორთმევა, გარდა საზოგადოებრივი აუცილებლობისა, გამართლებული უნდა იყოს გონივრული ოდენობის კომპენსაციის გადახ-

დით. კომპენსირება შეიძლება მოხდეს როგორც თანხის გადახდით, ისე ნატურით - მესაკუთრისათვის ალტერნატიული ქონების გამოყოფით. ორივე შემთხვევაში მესაკუთრისათვის მისაცემი კომპენსაციის ოდენობა უნდა იყოს გონივრული და სამართლიანი. ამასთან, სამართლიანი კომპენსაციის ოდენობის დასადგენად სასამართლო უფლებამოსილია საკუთარი ინიციატივითაც დანიშნოს ექსპერტიზა და მხარეთა მიერ წარდგენილი დასკვნებისა და სასამართლოს ინიციატივით დანიშნული ექსპერტიზის შედეგების ერთობლიობაში შეფასებით განსაზღვროს კომპენსაციის გონივრული და სამართლიანი ოდენობა. სასამართლოს განმარტებით ვინაიდან მოპასუხის მიერ საქმეში წარდგენილ დასკვნას ეწინააღმდეგებოდა როგორც მოსარჩელის მიერ მომზადებული, ისე სასამართლოს ინიციატივით მომზადებული საექსპერტო დასკვნები, ამიტომ გაზიარებული არ უნდა ყოფილიყო მოპასუხის პოზიცია. შედეგად, უზენაესმა სასამართლომ ექსპროპრიაციის დამატებით დააკისრა ყოფილი მესაკუთრისათვის 26,600 ლარის ანაზღაურება.

გოჩა ოყრეშიძე

► 5 – 5/2021

პირგასამტეხლო/შეცვლილი გარემოებებისადმი მისადაგება

1. სკ-ის 398-ე მუხლის საფუძველზე ხელშეკრულების შეცვლილი გარემოებებისადმი მისადაგება დასაშვებია მხოლოდ მაშინ, როცა ცვლილება ცდება მხარეთა გონივრულ მოლოდინებს. თუკი ცვლილება წინასწარ სავარაუდო იყო მხარისათვის, სკ-ის 398-ე მუხლი არ გამოიყენება.

2. პირგასამტეხლოს ოდენობის გამოანგარიშებისას სასამართლო მხედველობაში იღებს დარღვევის ხარისხს და მის ფარგლებს.

3. აღნაგობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე პერიოდული გადახდების მიმართ ვრცელდება 3-წლიანი ხანდაზმულობის ვადა. (ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სკ-ის 398-ე და 420-ე მუხლები

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 2 დეკემბრის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-262-2019

I. ფაქტობრივი გარემოებები

კომპანიასა და ქონების მესაკუთრეს (უფლებამონაცვლე ქ. ბათუმის მერია) შორის 2006 წელს გაფორმდა აღნაგობის ხელშეკრულება, რომლითაც კომპანიას 49 წლის ვადით აღნაგობის უფლებით გადაეცა ქ. ბათუმში მდებარე ორი უძრავი ქონება (კაფე-ბარები). აღნაგობის საზღაური პირველი 5 წლის განმავლობაში იყო წლიური 20,000 ლარი, მეორე ხუთი წლის განმავლობაში - წლიური 30,000 ლარი, ხოლო დარჩენილი დროისათვის - 40,000 ლარი. კომპანიის თანხა უნდა გადაეხადა ყოველი წლის 25 სექტემბრამდე. პირველი 5 წლის განმავლობაში კომპანია ჯეროვნად ასრულებდა მასზე დაკისრებულ ვალდებულებებს, დავა კი შეეხებოდა მე-6 წლიდან ვალდებულების დარღვევას, რამდენადაც ამ დროიდან კომპანიამ შეწყვიტა აღნაგობის თანხის გადახდა.

ქ. ბათუმის მერიამ სარჩელით მიმართა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს და მოითხოვა კომპანიისათვის 25/09/2011 წლიდან 17/05/2017 წლამდე დარიცხული აღნაგობის თანხის 157,000 ლარის დაკისრება. ასევე, მერიამ მოითხოვა ამ პერიოდში დარიცხული პირგასამტეხლოს, ჯამში 147,994.50 ლარისა და 17/05/2017 წლიდან გადაწყვეტილების აღსრულებამდე დღიური 117 ლარის მოპასუხე კომპანიისათვის დაკისრება.

მოპასუხე კომპანიამ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა ორი ძირითადი არგუმენტი: (1) ქ. ბათუმის მერიამ აღნაგობის საგნის მოპირდაპირედ, ზღვის პირას აღნაგობის უფლებით გასცა 7,000 კვ.მ.-ზე მეტი ტერიტორია, რომელზეც კონკურენტმა კომპანიამ უნებართვო მშენებლობა განახორციელა. ამით შეიქმნა არაკონკურენტული გარემო, რამაც უარყოფითი გავლენა მოახდინა კომპანიის საქმიანობაზე და შეამცირა მისი შემოსავლები; (2) მოთხოვნის ხანდაზმულობა.

ბათუმის საქალაქო სასამართლომ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა სარჩელი და მოპასუხე კომპანიას დააკისრა 25/09/2013-17/05/2017 პერიოდში გადაუხდელი აღნაგობის საზღაურის - 127 000.00 ლარის ანაზღაურება, ამავე პერიოდში დაგროვილი პირგასამტეხლოს - 64 493.10 ლარის ანაზღაურება და 17/05/2017 წლიდან გადაწყვეტილების აღსრულებამდე პირგასამტეხლოს სახით დღიური 88.90 ლარის ანაზღაურება. 2013 წლამდე პერიოდისათვის მოთხოვნა ჩაითვალა ხანდაზმულად (სასამართლომ მოთხოვნაზე გაავრცელა 3-წლიანი ხანდაზმულობის ვადა).

გადაწყვეტილება შეცვალა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ, რომელმაც ნაწილობრივ დააკმაყოფილა კომპანიის საჩივარი და პირგასამტეხლოს სახით მას დააკისრა 25/09/2013-17/05/2017 წლების პერიოდისათვის, ჯამში, 18,426.60 ლარის ანაზღაურება. ასევე, კომპანიას დაეკისრა 17/05.2017 წლიდან გადაწყვეტილების აღსრულებამდე დღიურად გადაუხდელი თანხის 0.02%-ის ანაზღაურება. სხვა ნაწილში ბათუმის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელი.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა ბათუმის მერიის საკასაციო საჩივარი, ხოლო კომპანიის საკასაციო საჩივარი არ დააკმაყოფილა. კერძოდ, საკასაციო სასამართლომ არ გაიზიარა კომპანიის აპელირება სკ-ის 398-ე მუხლზე, რომელიც ითვალისწინებს ხელშეკრულების მისადაგებას შეცვლილი გარემოებებისადმი. კერძოდ, კომპანია მიუთითებდა, რომ ვინაიდან ბათუმის მერიამ აღნაგობით გასცა კაფე-ბარების წინ მდებარე 7,000 კვ.მ.-ზე დიდი ტერიტორია, რომელზეც კონკურენტმა კომპანიამ უნებართვო მშენებლობა აწარმოვა, ამიტომ დაირღვა კონკურენტული გარემო, გაუარესდა კომპანიის საქმიანობა და მან ვეღარ შეძლო აღნაგობის ხელშეკრულების მომსახურება. ამიტომ, კომპანია სკ-ის 398-ე მუხლზე აპელირებით ითხოვდა აღნაგობის საფასურის გადახდისაგან გათავისუფლებას. სასამართლოს განმარტებით მოცე-

მულ საქმეზე არ დგინდება სკ-ის 398 I მუხლის გამოყენების წინაპირობა, რადგან ამ ნორმის შინაარსის მიხედვით, გამოვლენილი უნდა იყოს ისეთი ობიექტური საფუძვლის მოშლა, როდესაც ხელშეკრულების დადების დროს მხარეთა ნება ეფუძნება ერთი მხარის წარმოდგენებს, რომლებიც ცნობილი იყო მეორე მხარისათვის და გაპროტესტების გარეშე იქნა მიღებული, ან მხარეთა ნება ემყარება ორივე მხარის ერთობლივ წარმოდგენებს გარკვეული გარემოებების არსებობის ან მომავალში წარმოშობის შესახებ. ამ ნორმის გამოყენება პრაქტიკულად ისეთ ვითარებაში ხდება, როდესაც შეცვლილი გარემოება სცდება მხარეთა გონივრულ მოლოდინს, ანუ თუკი გარემოებათა ცვლილება სახელშეკრულებო რისკების ფარგლებში განჭვრეტადია და მხარეებს შეეძლოთ მისი გათვალისწინება ან თუნდაც უშვებდნენ ასეთ ცვლილებას, მაშინ მისადაგება არ გამოიყენება. სასამართლოს განმარტებით, კომპანიის მიერ მითითებული არ წარმოადგენდა შეცვლილი გარემოებებისადმი ხელშეკრულების მისადაგების და საკუთარი ვალდებულების შესრულებისგან გათავისუფლების საფუძველს.

საკასაციო სასამართლო არ დაეთანხმა ბათუმის მერიის აპელირებას იმაზე, რომ აღნაგობის უფლების მიმართ უნდა გავრცელებულიყო არა 3-წლიანი, არამედ 6-წლიანი ხანდაზმულობის ვადა (სკ-ის 129 I მუხლის თანახმად „სახელშეკრულებო მოთხოვნების ხანდაზმულობის ვადა შეადგენს სამ წელს, ხოლო უძრავ ნივთებთან დაკავშირებული სახელშეკრულებო მოთხოვნებისა – ექვს წელს.“). სასამართლომ განმარტა, რომ აღნაგობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე პერიოდულ შესრულებებზე დამოუკიდებლად ვრცელდება 3-წლიანი ხანდაზმულობის ვადა.

საკასაციო სასამართლომ არ გაიზიარა ქვედა ინსტანციის მსჯელობა პირგასამტეხლოს ნაწილში. კერძოდ, საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, მართალია, ბათუმის საქალაქო სასამართლომ პირგასამტეხლოდ განსაზღვრა 64,493.10 ლარი, ძირითადი თანხის თითქმის 50%, თუმცა გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ კომპანია ვალდებულებას 2011-2017 წლების პერიოდში არ ასრულებდა. ამის გათვალის-

წინებით უზენაესმა სასამართლომ მოპასუხეს 25/09/2013 – 17/05/2017 წლების პერიოდისათვის პირგასამტეხლოს სახით დააკისრა, ჯამში, 64,493.10 ლარის გადახდა, ხოლო სამომავლო პერიოდისათვის კომპანიას დაეკისრა 127,000 ლარის დღიური 0.07% (88.90 ლარი) გადაწყვეტილების აღსრულებამდე.

გორა ოყრეშიძე

► 6 – 5/2021

მშენებლობისას მეზობლის ნაკვეთში გადაცდენა

1. მესაკუთრე ვალდებულია ითმინოს მის ნაკვეთში მეზობლის მშენებლობის გადაცდენა, თუკი გადაცდენა მოხდა გაუფრთხილებლობით და მესაკუთრემ გადაცდენა წინასწარ ან შეტყობისთანავე არ გააპროტესტა.

2. შეტყობას უთანაბრდება შემთხვევა, როდესაც გადაცდენის თაობაზე მშენებლობის დაწყებამდე მოლაპარაკებები გაიმართა არა უშუალოდ მოსარჩელესთან, თუმცა მისი ოჯახის უახლოეს ნევრებთან, თუკი მოსარჩელე არ დაამტკიცებს, რომ ოჯახის ნევრებს მოლაპარაკებებში არ ჰქონდათ მოსარჩელის წარმოდგენის უფლება.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სკ-ის 179-ე მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2021 წლის 8 აპრილის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-1065-2020

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელემ აღძრა სარჩელი ვინდიკაციური და ნეგატორული მოთხოვნებით მოპასუხის წინააღმდეგ და მოითხოვა მოპასუხემ გაათავისუფლოს და თავისუფალ მდგომარეობაში გადასცეს მოსარჩელეს ხელვაჩაურში მდებარე და მოსარჩელის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონება. მოსარჩელემ მიუთითა, რომ იგი ძირითადად არ იმყოფება საქართველოში, რითიც

ისარგებლა მიწის ნაკვეთის მეზობელმა, მოსარჩელის საკუთრების უფლების დარღვევით აწარმოვა მშენებლობა და შეიჭრა მოსარჩელის კუთვნილ სადავო ქონებაში. შესაბამისად, მოსარჩელემ მოითხოვა ხელშეშლის აღკვეთა და ქონების თავისუფალ მდგომარეობაში დაბრუნება.

მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ მან მშენებლობა აწარმოა ბათუმის მერიის მიერ გაცემული სამშენებლო ნებართვის საფუძველზე, ამიტომ მოპასუხის პოზიციით არ არსებობს სარჩელის დაკმაყოფილების საფუძველი.

ბათუმის საქალაქო სასამართლომ სარჩელი არ დააკმაყოფილა. თუმცა, სააპელაციო საჩივარი დააკმაყოფილა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ, რომელმაც გააუქმა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება და ახალი გადაწყვეტილებით მოპასუხეს დაავალა მოსარჩელისათვის სადავო მიწის ნაკვეთის შენობისგან თავისუფალ მდგომარეობაში დაბრუნება. სააპელაციო სასამართლო დაეყრდნო საქმეში წარდგენილ სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს მიერ მომზადებულ დასკვნას და მიიჩნია, რომ მოსარჩელე შეიჭრა მოპასუხის ნაკვეთზე. ამასთან, სასამართლომ არ მიიჩნია დასაშვებად სკ-ის 179-ე მუხლის გამოყენება, რომელიც ითვალისწინებს მესაკუთრის თმენის ვალდებულებას მშენებლობისას მეზობელი ნაკვეთის საზღვრებში გადაცდენისას. სასამართლომ განმარტა, რომ მშენებლობის დაწყებისას მოსარჩელე არ იმყოფებოდა საქართველოში, მას მშენებლობაზე არც თანხმობა გამოუთქვამს და არც შედეგების შესაძლებლობა ჰქონია.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ დააკმაყოფილა საკასაციო საჩივარი და გააუქმა სააპელაციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება. პირველ რიგში, უზენაესმა სასამართლომ განმარტა, რომ მოსარჩელის მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველს წარმოადგენს სკ-ის 170-ე და 172-ე მუხლები. სკ-ის

170-ე მუხლი განამტკიცებს საკუთრების უფლების არსს და მესაკუთრეს უფლებას აძლევს სახელშეკრულებო და კანონისმიერი ბოჭვის ფარგლებში თავისუფლად ფლობდეს, სარგებლობდეს და განკარგავდეს საკუთრებას. სკ-ის 172-ე მუხლი ითვალისწინებს საკუთრებით სარგებლობის ხელშეშლის აკრძალვას ნეგატიური და ვინდიკაციური სარჩელების წარდგენის მეშვეობით.

უშუალოდ მშენებლობისას მეზობელი მიწის ნაკვეთის საზღვრების დარღვევის შემთხვევებს ეხება სკ-ის 179-ე მუხლი. სასამართლოს განმარტებით, აღნიშნული მუხლის თანახმად, გადამწყვეტია, გადაცდენა მოხდა განზრახ თუ გაუფრთხილებლობით. სკ-ის 179-ე მუხლი ითვალისწინებს შემთხვევას, როდესაც გადაცდენა განზრახვის გარეშე, გაუფრთხილებელი მოქმედების შედეგად განხორციელდა. თუ პირი საზღვარს გადაცდა განზრახვის ან უხეში გაუფრთხილებლობის გარეშე, გამომდინარე იქიდან, რომ ამ შემთხვევაში სახეზეა მეორე მხარის ეკონომიკური ინტერესი, კანონმდებლობა ავალდებულებს მეზობელი ნაკვეთის მესაკუთრეს, ითმინოს მისი მიწის ნაკვეთზე ეს ზემოქმედება, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა მან ამის წინააღმდეგ წინასწარ ან შეტყობისთანავე განაცხადა. საზღვრის დარღვევა ადვილად შესამჩნევი ხდება მეზობელი მესაკუთრისთვის, სწორედ ამიტომ კანონმდებლობა იმ მესაკუთრისაგან, რომლისათვისაც მნიშვნელოვანია, რომ მისი მიწის ნაკვეთი არ განიცდიდეს მსგავს ზემოქმედებას, მოითხოვს საზღვრის დარღვევის შესახებ მეორე მხარის დაუყოვნებლივ ინფორმირებას შეტყობისთანავე - იმ მომენტში, როგორც კი აღნიშნული მისთვის ცნობილი გახდა. თუკი მესაკუთრემ არ განახორციელა ეს მოქმედება, შემდგომ იგი კარგავს მისი მიწის ნაკვეთზე არსებული კონსტრუქციის დემონტაჟის მოთხოვნის უფლებას. ამასთან, საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, განზრახვის ფაქტის დადასტურების მტკიცების ტვირთი ეკისრება მოსარჩელეს.

წინამდებარე საქმეში დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებას წარმოადგენდა ის, რომ მოპასუხის მშენებლობა გადავიდა მოსარჩელის საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე. თუმცა,

საქმეში არსებობდა მოწმეთა ჩვენებები, რომლებიც ადასტურებდნენ, რომ მშენებლობის დაწყებამდე მოპასუხემ მიწის ნაკვეთის საზღვარზე მიიყვანა მოსარჩელის ოჯახის წევრები და მათი ჩართულობით ჯიპისის მოწყობილობით აზომა ნაკვეთები. სააპელაციო სასამართლომ ჩათვალა, რომ არ დგინდებოდა მოსარჩელის ოჯახის წევრების უფლებამოსილება შეეთანხმებინათ საზღვარი, თუმცა საკასაციო სასამართლომ საკითხი საპირისპიროდ განმარტა. უზენაესმა სასამართლომ მიიჩნია, რომ მშენებლობის დაწყებამდე მოსარჩელის ოჯახის წევრებთან (მათ შორის მოსარჩელის მამა) მოლაპარაკება წარმოადგენდა საკმარის საფუძველს სკ-ის 179-ე მუხლის გამოსაყენებლად.

გოჩა ოყრეშიძე

► 7 – 5/2021

ა(ა)იპ-ის დირექტორის სამსახურიდან გათავისუფლება

არასამენარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირის დირექტორთან დადებული ხელშეკრულება არ კვალიფიცირდება შრომით ხელშეკრულებად, არამედ წარმოადგენს სამსახურო ხელშეკრულებას, რომელიც რეგულირდება დავალების ხელშეკრულების მომწესრიგებელი ნორმებით და მისი შეწყვეტა ნებისმიერ დროს არის დასაშვები.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

სკ-ის 35-ე და 720-ე მუხლები, საქართველოს მენარმეთა შესახებ კანონის 9 VII¹ მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2021 წლის 8 აპრილის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-1096-2020

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელემ (დასაქმებული) სარჩელი აღძრა თბილისის ბაგა-ბაღების მართვის სააგენტოს წინააღმდეგ და მოითხოვა სამუშაოდან გა-

თავისუფლების ბრძანების ბათილად ცნობა, სამუშაოზე აღდგენა და იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურება. კერძოდ, მოსარჩელე დასაქმებული იყო სააგენტოს დირექტორის პოზიციაზე. 2018 წელს სააგენტოში ჩატარდა მონიტორინგი, რომლის შედეგადაც შედგენილ იქნა აქტი და აღნიშნულ აქტში მიეთითა რამდენიმე დარღვევის შესახებ. მოსარჩელე სააგენტოს დირექტორის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლდა მონიტორინგის ჩატარების დღესვე.

მოპასუხე სააგენტომ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ მოსარჩელე დირექტორის თანამდებობიდან გათავისუფლდა სააგენტოს მიერ განხორციელებული მონიტორინგის შედეგების გათვალისწინებით, დაკისრებული მოვალეობის უხეში დარღვევის გამო, შრომის კოდექსისა და ბალის წესდების შესაბამისად. კერძოდ, ჩატარებულმა მონიტორინგმა გამოავლინა შემდეგი დარღვევები: (1) სააღმზრდელო ჯგუფში (4-5 წლიანებში) - კედლებზე ჭიკარტებითაა მიმაგრებული თვალსაჩინოებები; (2) 2-3 წლიანთა სააღმზრდელო ჯგუფში მონიტორინგის შესვლის მომენტში დილის დასწრების დაფიქსირების შემდეგ მშობელთა მიერ გაყვანილი იყო 2 ბავშვი. მათგან ერთი - ენტეროვირუსის დიაგნოზით. არც ერთ შემთხვევაში აღმზრდელებს არ ჰქონდათ განცხადება მიღებული. დასახელებულ შემთხვევაში კი, ჯანმრთელობისა და ჰიგიენის უზრუნველყოფის კოორდინატორმა არ გააკეთა შესაბამისი ჩანერა სამედიცინო ჟურნალში; (3) ყოველდღიური მზა საკვების მიღება-ჩაბარების აქტზე მონიტორინგის მომენტში ხელი არ ჰქონდა მოწერილი 3 აღმზრდელის თანაშემწეს; (4) 4-5-წლიანთა სააღმზრდელო ჯგუფში არ იყო პირველადი ჯანდაცვის ყუთი; (5) ადამიანური რესურსების მხრივ დაფიქსირდა 4 ერთნაირი სპეციფიკის დარღვევა, კერძოდ, შტატების შეთავსების ფაქტი: ექთანი ითავსებდა აღმზრდელის თანაშემწის შტატს, მეთოდისტი ახალი თანამშრომლის მიღებამდე ითავსებს II ცვლის აღმზრდელის შტატს, ჭურჭლის მრეცხავი ითავსებდა აღმზრდელის თანაშემწის შტატს (ორჯერ, გარკვეული პერიოდის განმავლობაში).

მოპასუხემ განმარტა, რომ სააგენტო სისტემატიურად ამოწმებს მის მიერ დაფუძნებული საბავშვო ბაგა-ბაღებს. აღნიშნულ ბაღებში აღმოჩენილი დარღვევების შემთხვევაში, სხვა ბაგა-ბაღის დირექტორების მიმართაც გამოყენებულია შესაბამისი პასუხისმგებლობის ზომები. მოცემულ შემთხვევაში, თბილისის №10 საბავშვო ბაგა ბაღში აღმოჩენილ იქნა დარღვევები, რის გამოც მოსარჩელე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებით მოთხოვნა დაკმაყოფილდა, ბათილად იქნა ცნობილი გათავისუფლების ბრძანება, მოსარჩელე აღდგენილ იქნა დირექტორის პოზიციაზე და სააგენტოს დაეკისრა მისთვის განაცდური ხელფასის ანაზღაურება. გადაწყვეტილება უცვლელად დატოვა თბილისის სააპელაციო სასამართლომაც.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ გააუქმა სააპელაციო სასამართლოს განჩინება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარი განაცხადა. უზენაესმა სასამართლომ მიუთითა, რომ სააპელაციო სასამართლოს განჩინება ეწინააღმდეგება მსგავს საქმეებზე უზენაესი სასამართლოს დამკვიდრებულ პრაქტიკას. [სუსგ №ას-1337-2019, 02/03/2020, სუსგ №ას-1559-2019, 02/03/2020, სუსგ №ას-1203-2018, 25/04/2019, სუსგ №ას-1042-2018, 28/02/2019, სუსგ №ას-838-784-2017, 31/07/2017, სუსგ №ას-379-363-2016, 30/06/2016]. კერძოდ, სასამართლომ მიუთითა, რომ არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირის ხელმძღვანელობისა და წარმომადგენლობის სამართლებრივ საკითხებს აწესრიგებს სსკ 35-ე მუხლი, რომლის მე-4 ნაწილის თანახმად „არაკომერციული იურიდიული პირის ხელმძღვანელობითი და წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების წარმოშობისა და შეწყვეტის მიმართ ვრცელდება „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-9 მუხლით მენარმე სუბიექტის წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების მქონე პირისთვის განსაზღვრუ-

ლი ნესები.“ „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 9 VII მუხლი ადგენს ხელმძღვანელობაზე/წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილ პირსა და საზოგადოებას შორის ურთიერთობის მოწესრიგების სამართლებრივ საფუძვლებს, კერძოდ, ხელმძღვანელობაზე/წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილ პირთან (პირებთან), ასევე, სამეთვალყურეო საბჭოსა და სანარმოს სხვა ორგანოების წევრებთან ურთიერთობები გვარდება ამ კანონით, საზოგადოების წესდებითა და მათთან დადებული ხელშეკრულებებით. „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 9 VII¹ მუხლის თანახმად დირექტორის უფლებამოსილების შეწყვეტა ხდება სამ შემთხვევაში: (1) დანიშვნაზე უფლებამოსილი პირის მიერ ნების გამოვლენა; (2) თავად რეგისტრირებული პირის მიერ ნების გამოვლენა; (3) რეგისტრირებული პირის გარდაცვალება, სასამართლოს მიერ შეზღუდულქმედუნარიანად ან უგზო-უკვლოდ დაკარგულად აღიარება, გარდაცვლილად გამოცხადება, მხარდაჭერის დაზღვევა.

საკასაციო პალატის განმარტებით, მიუხედავად „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონში შრომითსამართლებრივი კომპონენტების შემოღებისა, ა(ა)იპ-ის დირექტორთან დადებული ხელშეკრულება არ უნდა დაკვალიფიცირდეს შრომითსამართლებრივ ხელშეკრულებად, არამედ, პირობითად შეიძლება მოვისხენიოთ სასამსახურო ხელშეკრულებად, რომელიც მომსახურების ხელშეკრულების ნაირსახეობაა და განსხვავდება შრომის სამართლისათვის დამახასიათებელი პრინციპებისაგან.

საკასაციო პალატამ განმარტა, რომ სანარმოს ხელმძღვანელობა/წარმომადგენლობა ორმხრივი სახელშეკრულებო ურთიერთობის ფარგლებში მიღწეული შეთანხმებაა, რომლის ერთი მხარე - მომსახურების გამწვევი - ვალდებულია, განიოს შეპირებული მომსახურება, ხოლო მეორე მხარე - გადაიხადოს საზღაური. ამ ტიპის შეთანხმება დამყარებულია განსაკუთრებულ ნდობაზე და უფლებით აღჭურვილ პირს, ფიდუციური ვალდებულების ფარგლებში, აძლევს სრულ დამოუკიდებლობას, იურიდიული პირის სახელითა და ხარჯზე განახორციელოს ყველა ის მოქმედება, რაც წესდებით გათვალისწინე-

ბული მიზნის მიღწევას შეუწყობს ხელს. რაც შეეხება შრომით ურთიერთობას, მის ზუსტ განსაზღვრებას იძლევა საქართველოს შრომის კოდექსის 2 I მუხლი და შეიძლება, დავასკვნათ, რომ ამ ურთიერთობის ფარგლებში ვალდებული პირი ეწევა დამსაქმებლის მიერ განსაზღვრულ საქმიანობას, რაც განასხვავებს შრომით ხელშეკრულებას ა(ა)იპ-ის დირექტორთან დადებული სასამსახურო ხელშეკრულებისაგან.

საკასაციო სასამართლოს დასკვნით, განსახილველ შემთხვევაში მხარეებს შორის სკ-ის 709-ე მუხლის საფუძველზე დაიდო დავალების ხელშეკრულება. მისი საგანია რწმუნებული პირის მიერ ერთი ან რამდენიმე იმგვარი მოქმედების შესრულება, რომელიც იწვევს ამა თუ იმ შედეგს და, როგორც წესი, ეფუძნება ურთიერთნდობას. რწმუნებულის ვალდებულებას წარმოადგენს დავალებული მოქმედების მმართველის გულისხმიერებით შესრულება და მიღწეული შედეგის ადრესატი ხდება წარმოდგენილი პირი. სკ-ის 720 I მუხლის თანახმად, დავალების ხელშეკრულების შეწყვეტა მხარეებს ნებისმიერ დროს შეუძლიათ და სხვაგვარი შეთანხმება ამ უფლებაზე უარის თქმის შესახებ ბათილია. აღნიშნულის გათვალისწინებით ა(ა)იპ-ის დამფუძნებელს (წესდებით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, შესაბამის უფლებამოსილ პირსა თუ ორგანოს) შეუძლია, ნებისმიერ დროს შეწყვიტოს ხელშეკრულება ხელმძღვანელთან და გამოვლენილი ნება მესამე პირების მიმართ ნამდვილი ხდება მისი მარეგისტრირებელ ორგანოში რეგისტრაციის მომენტიდან.

გორჩა ოყრეშიძე

► 8 – 5/2021

მინის ნაკვეთზე სახლის წამომართვა, როგორც უსაფუძვლო გამდიდრების საგანი

1. უსაფუძვლო გამდიდრების მიზანი არის სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე შეძენილი ქონების ამოღება, რითაც უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სამართლიანობის აღდგენა, ანუ იმ მდგომარეობის აღდგენა, რომელიც

იარსებებდა არაუფლებამოსილი პირის მიერ დაზარალებულის ხარჯზე გარკვეული შეღავათის, უფლების, უპირატესობის მიღებამდე.

2. შედეგობრივი თვალსაზრისით უმნიშვნელოა თუ რა საშუალებით გამდიდრდა პირი – მიიღო თუ დაზოგა ქონება.

3. მოპასუხეს არ შეიძლება დაეკისროს კონდიციური პასუხისმგებლობა იმ ფარგლებში, რა ფარგლებშიც გამდიდრებულია არა უშუალოდ მოპასუხე, არამედ საქმეში ჩართული სხვა თანამოპასუხე.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სკ-ის 976-ე მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 10 აპრილის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-1465-2019

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელესა და მის მეუღლეს ერთობლივი თანაცხოვრებისას შეეძინათ შვილი, რის შემდეგაც მოსარჩელე და თავისი შვილი საცხოვრებლად გადავიდნენ უკრაინაში, თუმცა 2011 წელს დაბრუნდნენ საქართველოში. საქართველოში დაბრუნების შემდეგ მოსარჩელემ და თავისმა მეუღლემ იქორწინეს და დაიწყეს თანაცხოვრება. მეუღლეებმა თავიანთ საცხოვრებელ სოფელში, კომლის საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე ააშენეს საცხოვრებელი სახლი. მოსარჩელის მეუღლის გარდაცვალების შემდგომ მეუღლის მშობლებმა დაარღვიეს მოსარჩელისათვის მიცემული ზეპირსიტყვიერი პირობა და კომლის საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის ნახევარი არ გადასცეს მოსარჩელეს. პირიქით, მათ მიწის ნაკვეთი საცხოვრებელ სახლთან ერთად ჩუქების საფუძველზე გადასცეს პირველ თანამოპასუხეს, რომელმაც, თავის მხრივ, ქონება 1,000 ლარად მიყიდა მეორე თანამოპასუხეს. მოსარჩელეთა განმარტებით, მათ მიერ მიწის ნაკვეთზე წამომართული შენობის ღირებულება შეადგენდა 38,800 ლარს, ჩუქების გარიგება არის მოჩვენებითი, ხოლო ამ გარიგებით უსაფუძვლოდ გამდიდრდ-

ნენ მოპასუხეები. აქედან გამომდინარე, მოსარჩელეებმა მოითხოვეს მოპასუხეთათვის 38,800 ლარის დაკისრება.

მოპასუხეებმა მოთხოვნა არ ცნეს და მიუთითეს, რომ სადავო საცხოვრებელი სახლი მოსარჩელეს არ აუშენებია. მოპასუხეთა განმარტებით, მოსარჩელე მხოლოდ მოკლე პერიოდით ჩამოდიოდა საქართველოში უკრაინიდან და მას არ გააჩნდა საცხოვრებელი სახლის ასაშენებლად საჭირო სახსრები. ხოლო, მოსარჩელის გარდაცვლილი მეუღლე დაავადებული იყო მძიმე სენით და არც მას შეეძლო საცხოვრებელი სახლის ასაშენებლად აუცილებელი სახსრების გაღება.

ხელვაჩაურის რაიონულმა სასამართლომ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა მოსარჩელეთა მოთხოვნა და მოპასუხეებს დააკისრა 18,850 ლარის ანაზღაურება. თუმცა, გადაწყვეტილება შეცვალა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ, რომელმაც მეორე თანამოპასუხეს დააკისრა 37,800 ლარის ანაზღაურება, ხოლო მოთხოვნა თანხის პირველი თანამოპასუხისათვის სოლიდარულად დაკისრების ნაწილში არ დაკმაყოფილდა. მოწმეთა ჩვენებების საფუძველზე, სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ თავდაპირველი მესაკუთრის მიწის ნაკვეთზე სადავო საცხოვრებელი სახლი შენდებოდა მეორე მოსარჩელის მეუღლის ოჯახისთვის, მოსარჩელეებისა და თავდაპირველი მესაკუთრის მიერ ნაჩუქარი თანხით. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, მეორე მოპასუხემ მოსარჩელეების მიერ გაუმჯობესებულ სადავო უძრავ ქონებაში გადაიხადა 1000 ლარი, რაც ნიშნავს იმას, რომ მან 37,800 ლარი დაზოგა და, შესაბამისად, უსაფუძვლოდ გამდიდრდა.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა მოპასუხის საკასაციო საჩივარი. კერძოდ, საკასაციო საჩივარი ემყარებოდა ძირითად არგუმენტს, რომ საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებებით არ დასტურდება თუ რა ხარჯი გასწიეს მხარეებმა სადავო საცხოვრებელი სახლის ასაშენებლად.

უზენაესმა სასამართლომ ხარჯების განვების თაობაზე მხარეთა წინააღმდეგობრივი პოზიციების პირობებში განმარტა, რომ საკითხი უნდა გადაწყდეს მხარეთა შეჯიბრებითობისა და მტკიცების ტვირთის გონივრული და სამართლიანი გადანაწილების პრინციპის საფუძველზე. კერძოდ, მხარე ვალდებულია დაადასტუროს ის გარემოება, რომელზეც იგი ამყარებს საკუთარ პოზიციებს. ამასთან, ფაქტობრივი გარემოებების დამტკიცება არსებითი მნიშვნელობისაა და ემსახურება სასამართლოს დარწმუნებას იმაში, რომ სახეზეა მოთხოვნის საფუძველად არსებული ყველა წინაპირობა. სასამართლომ ერთმანეთისგან განასხვავა ფაქტების დამტკიცებისა და მათი მითითების ვალდებულება. მხარე ვალდებულია არა მხოლოდ მტკიცებულებები წარუდგინოს სასამართლოს, არამედ ნათლად და გარკვევით მიუთითოს კონკრეტული ფაქტობრივი გარემოებები. ზოგადი მითითებები, როგორებიც არის, მაგალითად, მოპასუხის მითითება წარმოდგენილი მოთხოვნების უარყოფასთან დაკავშირებით, როგორც წესი, არასაკმარისია. აღნიშნული სტანდარტის გათვალისწინებით საკასაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელემ შეძლო მტკიცების ტვირთის დაძლევა და მოწმეთა ჩვენებებითა და ექსპერტიზის დასკვნით დაადასტურა სადავო საცხოვრებელი სახლის ასაშენებლად საჭირო ხარჯების განევა. [შეადრ: სუსგ №ას-584-584-2018, 28/06/2019]. ამის საპირისპიროდ, მოპასუხეებმა ვერ შეძლეს გაებათილებინათ მოსარჩელის მტკიცება და დაედასტურებინათ, რომ საცხოვრებელი სახლი, რეალურად, არა მოსარჩელის, არამედ მოპასუხეთა და მათი ოჯახის წევრთა სახსრებით აშენდა.

თუმცა, უზენაესმა სასამართლომ ნაწილობრივ გაიზიარა კასატორის პოზიცია. კერძოდ, საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, უსაფუძვლო გამდიდრების მიზანი არის სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე შეძენილი ქონების ამოღება, რითაც უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სამართლიანობის აღდგენა, ანუ იმ მდგომარეობის აღდგენა, რომელიც იარსებებდა არაუფლებამოსილი პირის მიერ დაზარალებულის ხარჯზე გარკვეული შეღავათის, უფლების, უპირატესობის მიღებამდე. უსაფუძვლო

გამდიდრების ინსტიტუტის ნორმები აღჭურვილია დაცვითი ფუნქციით, უზრუნველყოფს რა არაუფლებამოსილი სუბიექტისაგან უსაფუძვლოდ მიღებული ქონების ამოღებას და მისი უფლებამოსილი პირისათვის გადაცემას. შედეგობრივი თვალსაზრისით, სამართლისათვის არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს, თუ რა საშუალებით გამდიდრდა პირი – მიიღო თუ დაზოგა ქონება. [შეადრ: სუსგ №ას-584-584-2018, 28/06/2019]. სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოპასუხე, რომელმაც 1,000 ლარად შეიძინა 37,000 ლარის ღირებულების საცხოვრებელი სახლი, უსაფუძვლოდ გამდიდრდა. თუმცა, საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით, თანამოპასუხე გამდიდრდა, მხოლოდ მითითებული თანხის ნახევრით - 18,500 ლარით, ამიტომ მისთვის გამდიდრების სრულად დაკისრება არ იყო დასაბუთებული. ამის გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლომ ნაწილობრივ შეცვალა გადაწყვეტილება და მეორე თანამოპასუხეს დააკისრა საცხოვრებელი სახლის ღირებულების 50%-ს, 18,500 ლარის ანაზღაურება.

გორჩა ოყრეშიძე

► 9 – 5/2021

თანაზიარი საკუთრების ექსპორპრიაციით მიღებული ანაზღაურების გაყოფა

თანაზიარი საკუთრების გაყოფისას მიღებული თანხები თანამესაკუთრეთა შორის ნაწილდება მათი რეგისტრირებული წილების შესაბამისად.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

სკ-ის 964-ე მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 29 მაისის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-1512-2019

I. ფაქტობრივი გარემოებები

თბილისში მდებარე ერთ-ერთი უძრავი ქონება თანასაკუთრებით ეკუთვნოდა ორ მოსარ-

ჩელესა და მოპასუხეს შემდეგი პროპორციით: პირველი მოსარჩელე - 4/9, მეორე მოსარჩელე - 103.28 კვ.მ. და მოპასუხე - 4/9. 2017 წელს სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით აღნიშნულ ქონებაზე სსიპ „საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდს“ მიენიჭა აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის ქონების ექსპროპრიაციის უფლება და ამ უფლების რეალიზაციის შედეგად აღნიშნული ქონების მესაკუთრედ სახელმწიფო აღირიცხა საჯარო რეესტრში.

აუდიტორული დასკვნის მიხედვით, საზიარო საგნის ღირებულება განისაზღვრა 212,735.5 ლარით (მიწის ნაკვეთი - 1 კვ.მ / 45 ლარი, საცხოვრებელი სახლი - 1 კვ.მ. / 649 ლარი). ექსპროპრირებული ქონების საკომპენსაციო თანხის გაყოფაზე მხარეები ვერ შეთანხმდნენ, რის გამოც ექსპროპრიატორმა ის განათავსა ნოტარიუსის სადეპოზიტო ანგარიშზე. კერძოდ, დავას ინვევდა მოპასუხის პოზიცია, რომელიც მიიჩნევდა, რომ ექსპროპრიაციის შედეგად მიღებული თანხა უნდა განაწილებულიყო არა რეესტრში რეგისტრირებული, არამედ მხარეთა მიერ ფაქტობრივად დაკავებული ფართების მიხედვით.

ამის საფუძველზე მოსარჩელებმა სარჩელით მიმართეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს და მოითხოვეს საზიარო საგნის გაყოფა. თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებით სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა: ექსპროპრიაციის შედეგად გადახდილი 212,735.5 ლარიდან პირველ მოსარჩელეს მიეკუთვნა 94,549.11 ლარი (4/9), ხოლო მეორე მოსარჩელეს 23,637.28 ლარი (1/9). შესაბამისად, მოპასუხესაც, პირველი მოსარჩელის მსგავსად, მიეკუთვნა 4/9 წილის თანაბარი ღირებულება.

გადაწყვეტილება ნაწილობრივ შეცვალა თბილისის სააპელაციო სასამართლომ და პირველ მოსარჩელეს მიაკუთვნა 69,538.39 ლარი, ხოლო მეორე მოსარჩელეს მიეკუთვნა 73,658.72 ლარი. შესაბამისად, მოპასუხეს მიეკუთვნა დარჩენილი 69,538.39 ლარი. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნული კალკულაცია განახორციელა შემდეგ ლოგიკაზე დაყრდნობით: (1) უშუალოდ მიწის ნაკვეთის საკომპენსაციო თანხა შეადგენდა 19,890 ლარს. სააპელა-

ციო სასამართლოს მოსაზრებით ეს თანხა მხარეთა შორის სამ თანაბარ ნაწილად უნდა გაყოფილიყო და თითოეულს უნდა მიკუთვნებოდა 6,630 ლარი. (2) სააპელაციო სასამართლოს პოზიციით, საცხოვრებელი სახლის საკომპენსაციოდ გადახდილი 192,845.5 ლარიდან მეორე მოსარჩელეს უნდა მისცემოდა თავისი 103.28 კვ.მ. ფართის ღირებულება 67,028.72 ლარი, ხოლო დარჩენილი 125,816,78 ლარი თანაბრად უნდა განაწილებულიყო პირველ მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება გააუქმა საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ, რომელიც არ დაეთანხმა თანხის ამგვარ განაწილებას. კერძოდ, უზენაესმა სასამართლომ განმარტა, რომ უძრავი ქონების ექსპროპრიაციის შედეგად მისაღებ საკომპენსაციო თანხაზე საზიარო უფლების გაუქმებისა და მესაკუთრეთა წილის განსაზღვრის შესახებ მოთხოვნა ეფუძნება სკ-ის 953-ე, 954-ე, 961 I და 964 I მუხლებს. საზიარო უფლების მქონე პირი უფლებამოსილია ნებისმიერ დროს მოითხოვოს საზიარო უფლების გაუქმება და ამისთვის ამ ვალდებულებითსამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილის მიერ ნების გამოვლენა საკმარისია.

საკასაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის ჩამორთმეული საკუთრების საკომპენსაციოდ თანამესაკუთრეებს 212 735.5 ლარი ჩაერიცხათ და სწორედ ამ თანხამ (გვაროვნულმა ნივთმა) ჩაანაცვლა მხარეთა თანასაკუთრების საგანი, რომელიც ხსენებული ნორმითა და სკ-ის 954-ე მუხლის შესაბამისად, საზიარო საგანზე თითოეული თანამესაკუთრის წილის შესაბამისად უნდა გაიყოს. საქმეში დადგენილია, რომ უძრავ ქონებაზე მხარეთა თანასაკუთრების უფლება რეგისტრირებულია შემდეგი წილობრივი მონაცემებით: პირველი მოსარჩელე - 4/9, მეორე მოსარჩელე - 103.28 კვ.მ, მოპასუხე - 4/9 ნაწილი. საზიარო საგნის მთლიანი ღირებულება - 212 735.5 ლარია, საიდანაც 1 კვ.მ მიწის ღირებულება არის 45 ლარი, ხოლო 1 კვ.მ.

საცხოვრებელი სახლის ღირებულება არის 649 ლარი. აქედან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით, მეორე მოსარჩელის წილი მიწის ნაკვეთიდან არის 2,210 ლარი ($19,890 \times 1/9$), ხოლო პირველი მოსარჩელისა და მოპასუხის წილი არის 8840 - 8840 ლარი ($19890 \times 4/9$). რაც შეეხება საცხოვრებელ სახლს (103.28 კვ.მ.), მის ღირებულებას (67,028.72 ლარი) უნდა დაემატოს მიწის ნაკვეთის ღირებულება (2,210 ლარი) და, საბოლოოდ, მეორე მოსარჩელის წილი 69,238,72 ლარით განისაზღვროს. დარჩენილი თანხა (143,496,78 ლარი) უნდა განაწილდეს პირველ მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის. თუმცა, პირველმა მოსარჩელემ არ გაასაჩივრა მისთვის 69,538.39 ლარის მიკუთვნების თაობაზე ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება, რის გამოც საკასაციო სასამართლომ არ იმსჯელა მისთვის დამატებითი თანხების მიკუთვნების თაობაზე. ამიტომ, პირველი მოსარჩელის წილი (2,210 ლარი) სასამართლომ მიაკუთვნა მეორე მოსარჩელეს და, საბოლოოდ, ექსპროპრიაციის შედეგად მუნიციპალური განვითარების ფონდის მიერ მესაკუთრეებისათვის საკომპენსაციოდ გადახდილი 212,735.50 ლარი შემდეგნაირად გაანაწილა: პირველი მოსარჩელე - 69,538.39 ლარი, მეორე მოსარჩელე - 71,448.72 ლარი, ხოლო მოპასუხე - 71,748.39 ლარი.

გოჩა ოყრეშიძე

► 10 – 5/2021

ალიმენტის დაკისრება, მშობლის წარმომადგენლობითი უფლების ნაწილობრივ შეზღუდვა

1. ბავშვის კონკრეტული მშობლისათვის დროებით მიკუთვნების საკითხი სასამართლომ უნდა განიხილოს და გადაწყვიტოს იმ მტკიცებულებებით, რომლებიც უზრუნველყოფს საქმეზე სინამდვილის დადგენას.

2. მშობლის წარმომადგენლობითი უფლების შეზღუდვისას გათვალისწინებული უნდა იყოს ორივე მხარის (მშობლის) ინტერესი.

3. თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. წარმოდგენილი მტკიცებულებები უნდა აკმაყოფილებდეს მტკიცების საკმარის სტანდარტს.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

სსკ-ის 102-ე, 105-ე, 172-ე, 215-ე, 268-ე მუხლები

უზენაესი სასამართლოს 2014 წლის 24 იანვრის განჩინება № ას-840-798-2013

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოდავე მხარეებმა 2005 წლის 31 აგვისტოს გააფორმეს საქორწინო ხელშეკრულება და ამავე წლის 15 ოქტომბრიდან იმყოფებოდნენ რეგისტრირებულ ქორწინებაში. 2007 წელს შეეძინათ შვილი. საქორწინო ხელშეკრულებას ცოლი დისკრიმინაციულად მიიჩნევდა მისი და მისვე შვილის მიმართ. ამდენად, ითხოვდა კონტრაქტის შინაარსის ცვლილებას და მეუღლისათვის დამატებითი ვალდებულებების განსაზღვრას. აღნიშნულის უზრუნველსაყოფად მან სარჩელი აღძრა მეუღლის მიმართ ალიმენტის დაკისრებისა და მშობლის წარმომადგენლობითი უფლების ნაწილობრივ შეზღუდვის მოთხოვნით.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 14 მარტის გადაწყვეტილებით სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, თუმცა სასარჩელო მოთხოვნა საქორწინო კონტრაქტის პირობების შეცვლის შესახებ არ დაკმაყოფილებულა. მოპასუხეს დაეკისრა შვილის რჩენა-აღზრდისათვის სრულწლოვანებამდე ყოველთვიურად 350 ლარის ოდენობით ალიმენტის გადახდა და ცოლის მივლინების ვადის განმავლობაში (არასრულწლოვანი შვილის საზღვარგარეთ გაყვანის პერიოდისთვის) შეეზღუდა მშობლის წარმომადგენლობითი უფლება. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 25 ივლი-

სის განჩინებით ძალაში დარჩა მამისათვის არასრულწლოვანი შვილის უნგრეთში გაყვანის პერიოდისთვის მშობლის წარმომადგენლობის უფლების ჩამორთმევა და ბავშვის სრულწლოვანებამდე ალიმენტის გადახდის ვალდებულება. გადაწყვეტილება მიექცა დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად. პალატამ მიიჩნია, რომ ალიმენტის დაკისრების ნაწილში სახეზე იყო სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 268 I მუხლის „ა“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად მიქცევის საფუძველი. მშობლის წარმომადგენლობითი უფლების ნაწილობრივ შეზღუდვის მოთხოვნასთან დაკავშირებით კი მიუთითა იმავე მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ ისეთ განსაკუთრებულ შემთხვევაზე, რომელმაც შეიძლება ზიანი მიაყენოს არასრულწლოვანის ინტერესების დაცვას. კერძოდ, პალატამ გაითვალისწინა გარემოება, რომ არასრულწლოვანი სექტემბრის თვიდან უნდა ჩართულიყო სასწავლო პროცესში, შესაბამისად, დაუყოვნებლივ აღსრულების გარეშე შეფერხდებოდა მისი დროული ჩართვა სასწავლო პროცესში, რაც, უდავოდ, ზიანს მიაყენებდა ბავშვის ინტერესებს.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს განჩინება გაასაჩივრა მოპასუხემ და მოითხოვა მისი გაუქმება. იგი ასაბუთებდა, რომ არასრულწლოვანის დედის ხელფასი 1280 ლარს შეადგენდა, რომელიც, სამივლინებო თანხების გათვალისწინებით, კიდევ უფრო იზრდებოდა. აქვე მიუთითებდა, რომ იგი, როგორც მამა, ღირსეულად ზრუნავდა მცირეწლოვან შვილზე (იხდიდა ბალის გადასახადებს, აზღვევდა შვილის ჯანმრთელობას და კვირაში ორ დღეს მასთან ატარებდა). შესაბამისად, მიიჩნევდა, რომ გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსრულებად მიქცევის აუცილებლობა არ არსებობდა.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

უზენაესი სასამართლოს აზრით, მოპასუხემ ვერ წარადგინა დასაბუთებული პრეტენზია, რაც გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების წინაპირობა გახდებოდა. სასამართლომ განმარტა, რომ სასარჩელო მოთხოვნას წარმოადგენდა ალიმენტის დაკისრება, რომლის გადახდები-

ნების შესახებ გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსრულება კანონით პირდაპირ გათვალისწინებული შემთხვევაა. გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსრულების საჭიროება კი განპირობებული იყო „დიმიტრი უზნაძის სახელობის საქართველოს ფსიქოლოგთა ასოციაციის“ ფსიქოლოგის დასკვნით, რომლის მიხედვითაც, ბავშვი მოუსვენარ, მგრძნობიარე, ადვილად მონყვლად, მოუთმენლად და ჯიუტად მიიჩნეოდა. დასკვნა უთითებდა, რომ იგი განმარტებისაკენ იყო მიდრეკილი, დედას ანიჭებდა უპირატესობას და ავლენდა მის მიმართ მიჯაჭვულობას, ხოლო მამის მიმართ უფრო ნეიტრალური იყო. საბოლოოდ, ფსიქოლოგმა დაასკვნა, რომ ბავშვის დედისგან დაშორება კატეგორიულად მიუღებელი იყო.

საკასაციო სასამართლომ მნიშვნელოვან გარემოებად ჩათვალა საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის 25.02.2012 წ. ბრძანება, რომლითაც დედა 3 წლით სამუშაოდ მივლინებულ იქნა უნგრეთში საქართველოს საელჩოს მრჩევლად. სასამართლომ მისაღებად ჩათვალა ფსიქოლოგის დასკვნა, რომელიც მიზანშეწონილად თვლიდა ბავშვის დედასთან ერთად გამგზავრებას უცხოეთში. მანვე გაითვალისწინა გარემოება, რომ არასრულწლოვანი სექტემბრის თვიდან უნდა ჩართულიყო სასწავლო პროცესში, შესაბამისად, დაუყოვნებლივ აღსრულების გარეშე შეფერხდებოდა მისი დროული ჩართვა სასწავლო პროცესში, რაც ზიანს მიაყენებდა ბავშვის ინტერესებს. საბოლოოდ, უზენაესმა სასამართლომ გაიზიარა სააპელაციო ინსტანციის პოზიცია მისი გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად მიქცევისასთან დაკავშირებით და არ დააკმაყოფილა კასატორის კერძო საჩივარი.

III. კომენტარი

სსკ-ის 102 I მუხლის შესაბამისად, თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. მოცემულ შემთხვევაში დედის მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებები, რეალურად, არ აკმაყოფილებდა აღნიშნულ საკანონმდებლო მოთხოვნებს. კერძოდ, იგი ვერ

უზრუნველყოფდა მტკიცების საკმარის სტანდარტს, რომლის საფუძველზეც სასამართლოს გადაწყვეტი მნიშვნელობა შეეძლო მიენიჭებინა მათთვის. სწორედ ასეთი მტკიცებულება იყო „დიმიტრი უზნაძის სახელობის საქართველოს ფსიქოლოგთა ასოციაციის“ ფსიქოლოგის დასკვნა, რომელსაც სსკ-ის 172-ე მუხლის გათვალისწინებით, სასამართლოსთვის არასავალდებულო ხასიათი უნდა ჰქონოდა. ამავე კოდექსის 105 I მუხლის მიხედვით, სასამართლოსათვის არავითარ მტკიცებულებას არ აქვს წინასწარ დადგენილი ძალა. უზენაეს სასამართლოს უნდა შეეფასებინა ამ დასკვნის ვარგისიანობა, ხარისხი და საქმეზე შესაძლო ზეგავლენა მხარეთა¹ საუკეთესო ინტერესების გათვალისწინებით. სამწუხაროდ, მოცემულ შემთხვევაში, ერთი მხრივ, წარმოდგენილი იყო არასრულყოფილი დასკვნა, რომელიც მეტწილად ბავშვისა და დედის ურთიერთობებს მიმოიხილავდა. უფრო მეტიც, დასკვნა წინააღმდეგობრივ ჩანაწერებს შეიცავდა, რადგან უთითებდა, რომ ბავშვი განმარტოებისკენ იყო მიდრეკილი და დედას ანიჭებდა უპირატესობას.² ამასთანავე, დასკვნა არ შეხებია ბავშვისა და მამის ფსიქო-ემოციურ კავშირსა და მის განსაკუთრებულ მნიშვნელობას. მეორე მხრივ, სასამართლომ წარმოდგენილი დასკვნა ობიექტურ ფაქტად (არსებულ ჭეშმარიტებად) ჩათვალა და მასზე მნიშვნელოვანწილად დააყრდნო საკუთარი გადაწყვეტილება.

ბავშვის კონკრეტული მშობლისათვის დროებით მიკუთვნების საკითხი სასამართლოს უნდა განეხილა და გადაეწყვიტა იმ მტკიცებულებებით, რომლებიც უზრუნველყოფდა საქმეზე სინამდვილის დადგენას და არა საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის ბრძანების საფუ-

ძველზე, რომლითაც დედა სამუშაოდ მივლინებულ იქნა უნგრეთში. ცხადია, ეს ბრძანება, როგორც ძალიან ზოგადი ხასიათის მტკიცებულება, არ ადასტურებდა ბავშვისა და დედის ერთად ყოფნის უპირობო საჭიროებას; არამედ, იგი მხოლოდ მიუთითებდა მოსალოდნელ ფაქტზე, რომ დედა მიემგზავრებოდა უცხოეთში. ბრძანებაში არაფერი იყო ნათქვამი (და ვერც იქნებოდა) მივლინებული პირის მომავალი საცხოვრებელი პირობების შესახებ; შეძლებდა, თუ არა იგი, როგორც მარტოხელა დედა, მცირეწლოვანი შვილის ღირსეულ აღზრდას უცხო ქვეყანაში. პირიქით, იკვეთებოდა მაღალი ალბათობა იმისა, რომ მას რთული და დატვირთული სამუშაო გრაფიკი ექნებოდა, რასაც შესაძლოა ხელს შეეშალა შვილის სათანადო აღზრდა-განათლებაში. ეს კი, თავის მხრივ, ბავშვის მამასთან დატოვების მიზანშეწონილობას ცხადყოფდა. სამწუხაროდ, გაუგებარია, საკასაციო სასამართლომ რატომ არ იმსჯელა აღნიშნულ გარემოებებზე, რითაც თავის პოზიციას გაამყარებდა და გადაწყვეტილების სამართლიანობა-სა თუ სანდოობაზე შეკითხვებისთვის ადგილს აღარ დატოვებდა.

სსკ-ის 105 II მუხლის მიხედვით, სასამართლო აფასებს მტკიცებულებებს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს მათ ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას, რის შედეგადაც მას გამოაქვს დასკვნა საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობის ან არარსებობის შესახებ. საკასაციო სასამართლოს ამ წესის მიხედვით რომ ემოქმედა, იგი კასატორის პოზიციას ყოველმხრივ განიხილავდა, განსაზღვრავდა ბავშვისათვის სასარგებლო და საზიანო გარემოებებს, მხედველობაში მიიღებდა მამა-შვილს შორის არსებულ ურთიერთობებს და გადაწყვეტილებასაც შესაბამისი მსჯელობის შემდეგ მიიღებდა.

სსკ-ის 215 I მუხლის შესაბამისად, სასამართლოში წარდგენილი შუამდგომლობა უნდა იყოს დასაბუთებული; მასში კონკრეტულად უნდა მიეთითოს მოთხოვნა და მისი არგუმენტაცია, რომელიც უნდა შეეხებოდეს მხოლოდ იმ გარემოებებს, რომლებსაც უშუალო კავშირი აქვს შუამდგომლობაში დასმულ მოთხოვნასთან. საკასაციო სასამართლომ ამ ნაწილში ავ-

¹ უნდა მომხდარიყო ორივე მხარის ინტერესთა აუცილებელ გათვალისწინება და არა მხოლოდ ერთი მხარის, რასაც ადგილი ჰქონდა მოცემულ საქმეზე.

² ბუნდოვანია, თუ ბავშვი განმარტოებისკენ იყო მიდრეკილი, უპირატესობას როგორღა ანიჭებდა დედას. ანდაც თუ დედას ანიჭებდა უპირატესობას, ამავდროულად განმარტოებისკენ როგორღა იყო მიდრეკილი. ეს ორი გარემოება ხომ, როგორც წესი, ერთდროულად ვერ იქნება სახეზე.

ტომატურად გაიზიარა სააპელაციო სასამართლოს პოზიცია და სიღრმისეული განსჯის გარეშე საჭიროდ მიიჩნია გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად მიქცევა. მაშინ, როდესაც ზემოაღნიშნული საპროცესო ნორმა მას ამის საშუალებას არ აძლევდა. კერძოდ, დედა ვერ ასაბუთებდა, რა ნეგატიური ზეგავლენა შეიძლება მოჰყოლოდა გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსასრულებლობას შვილის სწავლა-განათლებასთან მიმართებით. იგი ასევე ვერ ამტკიცებდა, შეუქმნიდა თუ არა ბავშვს უკეთეს სასწავლო პირობებს უცხო გარემოსა და საზოგადოებაში მისი დატვირთული პროფე-

სიული საქმიანობის ფონზე. რაც ყველაზე საგანგაშოა, უზენაესმა ინსტანციამ არ გაითვალისწინა ბავშვისა და მამის ხანგრძლივი განცალკევების ნეგატიური ემოციური შედეგები. სსკ-ის 268 III მუხლის მიხედვით, გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსრულება არ დაიშვება, თუ შეუძლებელია იმ ზარალის ზუსტად გამოთვლა, რომელიც შეიძლება მიადგეს მოწინააღმდეგე მხარეს, რის გამოც მეორე მხარე ვერ შეძლებს მის უზრუნველყოფას. საკასაციო სასამართლოს არ უმსჯელია, რა შედეგები მოჰყვებოდა მის ამ გადაწყვეტილებას ბავშვის მამისთვის.

დავით გვენეტაძე